

تأثیر بیماری کووید-۱۹ بر اقتصاد سلامت: نامه به سردبیر

The Impact of COVID-19 on health economics: letter to the editor

سردبیر محترم

ریشه علم اقتصاد به تقابل دو مولفه وجود منابع محدود و نیازهای نامحدود در جامعه برمی‌گردد، به‌گونه‌ای که بتوان پاسخگوی این نیازهای نامحدود با منابع محدود موجود بود. علم اقتصاد سلامت نیز به دنبال تحقق هدف مذکور در نظام سلامت می‌باشد، یعنی بودجه و منابع محدود انسانی و غیرانسانی نظام سلامت با چه شیوه و چه ترکیبی در راستای حفظ و ارتقای سلامت آحاد جامعه به کار گرفته شوند تا بهترین خروجی ممکن در تولید سلامت را داشته باشند.^۱

در حالت معمول می‌توان با در نظر گرفتن اهداف معین شده در هر نظام سلامت و انجام مطالعات اقتصاد سلامت به این سوالات پاسخ داد که مقدار بهینه تخصیص منابع به هر بخش چه میزان است، چه روندها و فرآیندهای درمانی مقرون به صرفه‌تر هستند، چه داروهایی تحت پوشش نظام بیمه‌ای قرار بگیرند، چه تجهیزات پزشکی خریداری شوند، تعرفه خدمات مراقبت سلامت چه مقدار باشد و به عبارت دیگر، در نظام سلامت چه کالاهایی و چگونه تولید شوند، با چه روش‌هایی به دست مصرف‌کننده برسند و سپس اطلاعات حاصل از پژوهش‌های مختلف در اختیار سیاست‌گذار قرار گرفته و مبنای سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد را فراهم کند، اما در شرایط وقوع بحران و یا پاندمیک (عالم‌گیری) یک بیماری مکانیسم‌های نظام سلامت به درستی محقق نمی‌شوند.^۲

بحران را می‌توان حادثه‌ای تعریف کرد که به شکل طبیعی و یا توسط بشر به وجود می‌آید، ناگهانی و یا فزاینده است و سختی و مشقت را به جامعه انسانی تحمیل می‌نماید، به طوری که برطرف کردن آن نیاز به اقدامات اساسی و فوق‌العاده دارد و پاندمیک نیز یعنی مواردی از یک بیماری که به طور ناگهانی در تمام نقاط یک کشور، بخشی از یک قاره و یا کل جهان روی دهد.^۳ وقتی بیماری همچون کووید-۱۹ در کشوری اپیدمی و یا پاندمی می‌شود، تمام امکانات آن کشور جهت مبارزه با شرایط به وجود آمده بسیج می‌شوند و نظام سلامت نیز برای کنترل بحران به ناچار اقدام به خرید و واردات دارو، تجهیزات و دستگاه‌های تشخیصی-درمانی در سطح وسیع می‌نماید و دیگر به مانند قبل فرصت انجام مطالعات اقتصاد سلامت فراهم

نیست و صرفاً تحقیقات محدود صورت گرفته به دلیل شتاب‌زدگی محققان و نبود داده‌های مناسب و کافی، دارای خروجی مطلوبی که بتواند مبنای سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد را فراهم کند نمی‌باشند.

حال کشوری که این بحران را پشت سر گذاشته است ممکن است با کسری بودجه مواجه شود و باید از منابع و بودجه تخصیصی سایر بخش‌ها چشم‌پوشی کند که این موضوع مشکلات بسیاری برای برنامه‌های از قبل تعریف شده سازمان‌های مختلف بوجود می‌آورد و نهایتاً موجبات عقب افتادگی اقتصادی را فراهم می‌کند. البته لازم به ذکر است که دیگر تأثیر اقتصادی شیوع گسترده یک بیماری، هدر رفتن منابع انسانی مولد آن جوامع بوده و بار اقتصادی زیادی از این حیث ایجاد می‌کند. در مجموع می‌توان گفت بحران‌هایی همچون بیماری کووید-۱۹ شرایط ویژه‌ای برای همه بخش‌های جامعه ایجاد می‌کند و اقتصاد سلامت نیز از این قاعده مستثنی نیست.

به نظر می‌رسد که بودجه نظام سلامت پس از سپری کردن این همه‌گیری باید پس از محاسبه دقیق، بازتخصیص شده و سهم بهینه هر بخش در کمیته مرکبی از اقتصاددانان سلامت، متخصصان بهداشت، متخصصان درمان، متخصصان اپیدمیولوژی، مدیران بهداشت و درمان و سیاست‌گذاران سلامت تعیین گردد و همچنین اعتبارات بیشتری به این بخش اختصاص داده شود. امیدواریم که دیگر شاهد وقوع چنین اتفاقات ناگواری در هیچ جامعه‌ای نباشیم و بتوانیم از اقدامات انجام گرفته و درس‌های آموخته شده از این بحران به منظور آماده‌سازی هرچه بیشتر زیرساخت‌های کشور در جنبه‌های مختلف استفاده کنیم.

محمدرضا شیخی‌چمان*

گروه اقتصاد سلامت، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

* نویسنده مسئول: تهران، دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی.

تلفن: ۰۲۱-۸۸۷۹۳۳۰۱

E-mail: Sheikhy.MR@iums.ac.ir

Mohammadreza Sheikhy-Chaman*

Department of Health Economics, School of Health Management and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

* Corresponding author: School of Health Management and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Tel: +98-21-88794301

E-mail: Sheikhy.MR@iums.ac.ir

References

1. Folland S, Goodman AC, Stano M. The Economics of Health and Health Care: Pearson New International Edition. Routledge 2016.
2. Sheikhy-Chaman M. The Cycle of Policy Making, Management and Economics of Health System. *Manage Strat Health Syst* 2020; 5(3):

- 169-72. [Persian]
3. Seyedin SH, Hasanpoor E, Hasanzadeh E, Sheikhy-Chaman M. Assessment of Hospital Emergency Response Against Disasters Hospitals of Iran University of Medical Sciences: 2017. *J Health Based Res* 2018;4(2):159-67. [Persian]
  4. Bedford J, Enria D, Giesecke J, Heymann DL, Ihekweazu C, Kobinger G, et al. COVID-19: towards controlling of a pandemic. *Lancet* 2020;395(10229):1015-8.